

Negyvenmillióan olvashatják tudományos ismeretterjesztő cikkeit a National Geographic Magazin nemzetközi kiadásai-ban. A világ legrangosabb fotópályázatainak kéttucatnyi díjat nyert. Még egyetemistaként, egyik csoporttársával felfedezett egy új orchidea-fajt. David Attenborough egyetlen magyarországi forgatásának szakmai tanácsadója volt. Fotózott tajvani esőerdőben és afrikai sivatagban, szívesen visszamenne Izlandra, s kíváncsi lenne a venezuelai tepuikra is, de a tiszavirágzás jelenti számára a természet egyik legnagyobb csodáját.

Szentpéteri L. József (vagy ahogy a nemzetközi szinten ismerik: Joe Petersburger) tette világhírvé a gyurgyalagokat, megannyi más madár- és rovarfajjal együtt. Mert azt tartja legfőbb hivatásának, hogy élővilágunk veszélyeztetett értékeire hívja föl a figyelmet. Akár kérkedhetne is mindezzel, mégsem teszi. Szerény fiatalember ő, a Pécsi Tudományegyetem címzetes egyetemi tanára.

Az erdő volt a szomszédjuk Tedejen, e kis hajdúsági faluban, ahol Szentpéteri L. József nyolcéves koráig nevelkedett. A szülei is természetszerető emberek, nem csoda, ha három gyermeküket is „beoltották” az élővilág szeretetével, tiszteletével. József tanulmányaiiban hamar kitüntetett figyelmet kapott a biológia, már középiskolásként országos versenyeket nyert. És rajzolt. Szenvedélyesen. Realista grafikáinak témáit is a természetből merítette. Imádott például lovakat rajzolni. Aztán egy diavetítéses előadáson elbűvölték a természetfotók. Szépek, színesek, és egyetlen gombnyomásra készen vannak! Ez kell neki – gondolta a tizenévesek türelmetlenségével. Persze, hamar rájött, hogy egy jól sikerült felvétel néha több időbe kerül elkészíteni, mint az aprólékos grafikát.

– A kifejezőeszköz számomra mindenképpen a fotó – meséli. – Sokakkal ellentétben én mesterségnek tartom a természetfotózást, és nem művészetnek. Talán épp azért, mert a grafika felől érkeztem hozzá. Egy festőnek,

Én sose másokkal versenyzem

szobrásznak, grafikusnak van nyersanyaga: vászon, kő vagy papír, s a hozzá illő eszközök, amelyekből a művész teremt. A fotóst rengeteg külső körülmény befolyásolja az időjárástól kezdve az állat viselkedésén át a helyszín adta lehetőségeig.

– *Mit fényképezett életében először?*

– Kökörcsint. Furcsamód ez lett később a doktori témám is. Sokáig magyar kökörcsineként ismertük, ma már halvány kökörcsinnek illene hívni, a disszertációm ugyanis részben arról szól, hogy ez a virág nem bennszülött növényünk, Kelet-Európa számos pontján megtalálható. Korábban, az egyetemi diplomamunkámat viszont állattanból írtam, madarakkal kapcsolatos viselkedésbiológiából.

– *Mindezt remekül hasznosíthatja a fotózásban.*

– Így van, bár ettől még nem leszek jobb fotós, de rengeteget segít. Én alapvetően sztorifotós vagyok, tehát nem

szólóképeket készítek, hanem felölelek egy témát, ez lehet valamely faj és annak az életciklusa vagy épp egy élőhely sorsa. Előbbi feldolgozásához nagyon fontos, hogy tudom, mi történik, miként viselkedik az adott madár vagy rovar.

– *Hol vannak a leshelyei?*

– Fix leshelyem nincs, mert mindet lerombolták, saját erdőterülettel pedig nem rendelkezem. Sátorszerű, mobil lesekkel dolgozom, ami pillanat alatt kinyílik. Ha a munka megköveteli, akkor ideiglenes lest építek. A gyurgyalagoknál ez sem vált be, nem fogadták el, ezért le is bontottam, hogy ne zavarjam őket. Viszont az autókhoz hozzászoktak, a sorozat legnagyobb részét ezért én is a kocsiból fotóztam, sokszor tűző napon, és piszkosul melegem volt, de ezek a munkával járó egyéni kihívások. Mondjuk a hátizsákom is 15-30 kg között mozog, mert nemcsak az állványnak van súlya, hanem a megannyi kiegészítő eszköznek, objektívnek, vakunak is.

– *A fotósoknak a technikán túl mi kell egy tökéletes képhez?*

– Tökéletes kép nincs. De ahhoz, hogy egy felvétel sikerüljön, kitartás, a műfaj iránti alázat és kíméletlen önkritika biztosan szükséges. Ha az ember felállít magának egy mércét, s annak az adott kép nem felel meg, akkor lehet még jobbat csinálni. Én sose másokkal versenyzem, csak saját magammal. Tudnom kell, hogy abban a témában kihoztam-e magamból a maximumot

DAVID ATTENBOROUGH SZAKMAI TANÁCSADÓJA VOLT A TISZAVIRÁGZÁST BEMUTATÓ DOKUMENTUMFILMBEN

MECSEKI TÁJKÉP: A PETNYÁK EGYIK GYÖNGYSZEME, AZ ÁGNES-VÍZESÉS

TISZAVIRÁGZÁSKOR AZ EMBER EGY MÁSIK UNIVERZUMBA CSÖPPEN

vagy nem. Ha csörgött az óra, de nem keltem fel, már vétettem a saját szabályaim ellen, mert elszalasztottam egy esélyt.

– *Lehetetlen, de mégis: melyik volt a legemlékezetesebb fotózása?*

– Sokfelé jártam, s minden fotózás emlékezetes valamiért, de az összes élmény közül számomra még mindig a tiszavirágzás a legfantasztikusabb. Gondoljon csak bele: három évig fejlődik egy lárva egy u-alakú járatban lent, a folyó sötét medrében, és egyszer csak feljön, hogy 2-3 óráig éljen mint kifejlett rovar, s addig nemcsak vedlenie, de párosodnia is kell, ha nőstény, akkor tojást raknia, miközben minden égi-földi teremtmény megpróbálja őt elkapni. Láttam, amint ugyanazt a kérészt igyekezett zsákmányul ejteni egy vízből kiugró hal és a levegőből alászálló sirály. Felfoghatatlan, hogy az addig csendes folyón mintegy varázsütésre, egyszerre megjelenik sok száz milliónyi, esetleg milliárdnyi rovar, és ezt tudják a halak, a madarak, a teknősök, a siklók, és erre a pár órára olyan állatok is megjelennek a vízparton, amelyek amúgy nem szoktak. Tiszavirágzáskor az ember egy másik univerzumba csöppen. Ráadásul ez a jelenség már csak nálunk van, pedig korábban (Skandináviát és a Mediterráneumot leszámítva) egész Európában megfigyelhető volt, amíg le nem szabályoztuk és be nem szennyeztük a folyóinkat.

LOPÓDARÁZS HERNYÓT VISZ FÉSZKÉHEZ.

NATIONAL WILDLIFE INTERNATIONAL PHOTO CONTEST – 2010, KÜLÖNDJ

– *E téma jelentős sikereket hozott a pályáján.*

– Erre kaptam az első World Press díjamat, két évig dolgoztam a témán, hogy meg tudjam írni a National Geographicnak, újabb egy évbe telt, míg megjelent a fotósorozatot feldolgozó könyv, s amikor már éppen lezártnak tekintettem magamban, felhívott David Attenborough producere, hogy a következő sorozatukba egy fejezet erejéig a tiszavirágzást is bevennék. Visszautasíthatatlan felkérés volt ez, hisz a mester természetfilmjeim nőtem föl, s megadatott, hogy huszonöt évesen én legyek a szakmai tanácsadója. A folyamatos esőzések miatt a szokásos időszakban nem volt rajzás a Tiszán, ezért a Körösre kellett mennünk. Már csak egyetlen napunk maradt, mert Davidet Svájcban várták a vöröshangyák, amikor végre jöttek a kérészek.

– *Milyen volt a BBC stábja?*

– Professzionális! Először dolgoztak így együtt, mégis tökéletes összhangban. Azért nekem is sikerült őket elbűvölnöm... Két csónakkal dolgoztuk, de az egyiket előbb vissza kellett adnunk. Szereztem másikat, de ahogy vízre szálltunk, a csónak eresztetni kezdett. Lapátoltuk kifelé a vizet, mindhiába. Muszáj volt kikötnünk, hisz elképesztő értékű műszaki berendezés volt nálunk. Partot is értünk, s én telefonáltam ottani ismerősömmel, hogy baj van. Kiderült, a barátaival a túlparti holtágban pecáznak, borozgatnak. Fölkerekedtek, s tíz percen belül öt dalolászó ember jelent meg az erdőben, vállukon a csónakkal. A tévések azóta sem értik, hogyan sikerült ezt így elintéznem. Attól kezdve afféle mágusként tekintettek rám.

– *Hová szeretne mindenképpen eljutni?*

– Továbbra is a veszélyeztetett fajok és élőhelyek érdekelnek. Hitem szerint úgy tudjuk valaminek a védelmére sarkallni az embereket, ha előtte megszerettük velük azt. Az én példám is bizonyítja: nem attól lesz valaki jó fotós, hogy eljut a világ másik végébe. Én nem akarok trófeákat gyűjteni, semmilyen elismerésem nincs kint a falon. Örülök a díjaimnak, de nem merengek a múlton. Előre nézek, mert úgy hiszem, mindenkinek a saját környezetében kell nagyot alkotnia.

LEJEGYEZTE: CSATÓ ANDREA

A GYURGYALAGRÓL ÉS JÉGMADÁRRÓL KÉSZÜLT FOTÓSorozataival számos hazai és nemzetközi díjat nyert

